

Dufouri Beuth.

a. *viridis* Beuth.

a. *coerulea* Beuth.

Camp de la bota—Besós; desembocadura del Llobregat—farola—Remolá; Prat, etc.

Mongat Mars de 1910.

NOTES SOBRE LA "FLORA DE BAGES"

per Pius Font Quer

Referent an aquesta comarca, hi ha publicat un treball especial, la "Flora del Pla de Bages", degut al Dr. Sallent. En aquest treball hi son citades 835 espècies, entre les quals n'hi han un centenar de cultivades. Fora dels que fan referència al Montserrat, no tinc notícia de cap més treball especial de Bages.

En aquestes notes, citem totes les plantes que no son mencionades en la "Flora del Pla de Bages", que hem trovades en el "Pla" ó pels vols del "Pla"; y aquelles altres, rares en la comarca, que hem vist en alguna nova localitat.

Del Montcau, La Mata, y montanyes veïnes del orient de Bages, que confronten am la part occidental del Vallés, tant seguida pel Dr. Cadevall, mencionem també les espècies que no hi han sigut citades, encara que s'hagin citat al Ubach, S. Llorens, etc.

1.—*Pteris aquilina* L.

Castellgalí, vora 'l gorc salat; Talamanca; abundantíssima en les vores del Calders.

2.—*Scolopendrium officinale* Sm.

Montcau; Mura.—Juliol.

3.—*Carex digitata* L.

Mura, Montcau, comú.—Abril—Maig.

4.—*Cyperus globosus* All.

Regadiu de Manresa, cap al Pont llarc; vora 'l Cardoner, Condals; riera de Mura.—Setembre—Octubre.

5.—*Anthoxanthum odoratum* L.

Montcau.—Juliol.

- 6.—*Andropogon Ischæmum* L.
Comú en tota la comarca.—Juliol.
- 7.—*Piptatherum paradoxum* P. B.
Mura.—Juliol.
- 8.—*Cynosurus echinatus* L.
Vores del riu Calders.—Juny.
- 9.—*Potamogeton natans* L.
En una bassa de Navás.—Juliol.
- 10.—*Luzula Forsteri* DC.
Montcau.—Maig.
- 11.—*L. campestris* DC.
Montcau.—Maig.
- 12.—*Lilium Martagon* L.
Catellgalí, en el Talló; Castellfullit, en la Serra de Càn Torra; comú á Mura, Montcau; Montserrat.—Juliol.
- 13.—*Allium pallens* L.
Manresa, vinyes de Sta. Caterina.—Agost.
- 14.—*A. paniculatum* L.
Molt mes comú que l'anterior, en tota la comarca.—Juliol—Agost.
- 15.—*Asphodelus albus* L.
Viladordis, prop del Llobregat; comú á Monistrol y Montserrat.—Maig.
- 16.—*Narcissus juncifolius* Lag.
No sols á Manresa (Dr. Sallent); també á S. Vicens de Castellet, Castellfullit, S. Joan de Vilatorrada, Fals, Navarcles, Montcau, Montserrat.—Mars—Abril—Maig.
Aquest any hem cullit al cim de Coll-baix, dos exemplars, am quatre flors en l'umbela.
- 17.—*N. dubius* Gou.
Citada per Loscos y Pardo á Escatrón del Baix Aragó; Pourret la suposa prop de Barcelona, pero no la cita Costa.
Abonda al cim de Coll-baix.—Desde mitjans de Mars á darrers d'Abril.
- 18.—*Gladiolus Illiricus* Koch.
Calders; Castellfullit.—Juny—Juliol.
- 19.—*Orchis fragans* Poll.
Un sol exemplar al Suaña, Manresa.—Juny.
- 20.—*O. bifolia* L.

- Montserrat, S. Jeroni; Vall del Raurich, cap á Castellfullit del Boix.—Juny.
- 21.—*O. conopsea* L.
Calders; Vall del Raurich, comú.—Juny.
- 22.—*Ophrys muscifera* Huds.
Montcau, rara.—Juny.
- 23.—*O. lutea* Cav.
Fussimanya (Dr. Sallent), y en general, en tota la comarca, escasas.—Abril—Maig.
- 24.—*O. fusca* LK.
Manresa, bosc de les Ferreres; Guardiola, bosc del Calvet.—Abril.
- 25.—*Accras densiflora* B.
Montserrat, prop de la Plassa del aucells.—Juny.
- 26.—*A. pyramidalis* Rehb.
Comú en tota la comarca, y en el meteix “Pla de Bages”, al bosc de les Torres.—Juny.—Juliol.
- 27.—*Spiranthes aestivalis* Rich.
Vores del Calders, entre Calders y Navarcles.—Juny.
- 28.—*Salix cinerea* L.
Rec del Pont llarch, Manresa; Condals, ir.; Mura.—Mars.
- 29.—*Herniaria hirsuta* L.
Manresa, Castellfullit, Mura, Navás, etc.—Abril—Maig—etc.
- 30.—*Scleranthus annuus* L.
Manresa, sorrals del Pont nou.—Maig.
- 31.—*Aristolochia longa* Clus.
Manresa, Pont nou y Condals.—Abril—Maig.
- 32.—*Viola Dehardti* Teu.
Montcau.—Mars.
- 33.—*V. arenaria* DC.; β *glabrata* Rouy.
Serra de Can Massana de Rajadell, al cim.—Mars.
Dec á l' amabilitat del Dr. Cadevall, la determinació de les dues especies precedents, noves pera la comarca.
- 34.—*Tamarix Hispanica* B.
Rieres de Rajadell y de Fonollosa.—Mars—Abril.
- 35.—*Myricaria Germanica* Desv.
Sallent, á la Corvatera (Dr. Sallent); també á les vores del Caldern.—Juny.
- 36.—*Euphorbia Esula* L.

- Vores del Llobregat, á St. Vicens y Castellgalí.—Maig.
- 38.—*Hypericum hirsutum* L.
Montcau.—Maig.
- 38.—*Hypericum hirsutum* L.
Mura, á la Coma d' en Vila.—Juliol.
- 39.—*Bunias Erucago* L.
Monistrol.—Abril—Maig.
- 40.—*Clypeola Jonthlasi* L.
Pont de Vilumara (Dr. Sallent); Manresa, á Sta. Caterina y les Torres; comú á les valls del Rauric y Congost, en augment cap á Segarra.—Mars—Abril.
- 41.—*Carrichtera Vellæ* DC.
Manresa, el Xup y les Ferreres.—Janer á Maig.
- 42.—*Draba muralis* L.
Montcau.—Maig.
- 43.—*Lepidium campestre* L.
Mura.—Maig.
- 44.—*Thlapsi perfoliatum* L.
Manresa (Dr. Sallent); S. Joan de Vilatorrada; Navarcles; Monistrol; Mura; Rocafort.—Mars—Abril.
La *Eruca sativa* Lam., comú á Montfalcó, S. Ramón, Olujes, etc., de la Segarra.
- 45.—*Sisymbrium Columnæ* Jacq.
Mura; també cap á Cervera y Targa, de la Segarra.—Juliol.
- 46.—*Couringia orientalis* Andr.
Vores del Cardoner, cap á S. Joan de Vilatorrada.—Juny.
- 47.—*Arabis auriculata* Lam.
Mura, Montcau.—Maig.
- 48.—*A. sagittata* DC.
Montserrat, Montcau.—Maig—Juny.
- 49.—*A. Gerardi* Bess.
Guardiola, Castellgalí, Rocafort, Mura.—Maig—Juny.
- 50.—*Papaver dubium* L.; var. *collinum* Bog.
Montcau.—Juliol.
- 51.—*Fumaria micraulha* Lag.
Navás, á les Iglesias; Navarcles, S. Benet.—Abril.
- 52.—*F. capreolata* L.
Mura.—Maig.
- 53.—*Plalycafnos spicatus* Bern.—*Fumaria spicata* L.

- Manresa, fàbrica de Rajadell, en les vinyes.—Abril.
- 54.—*Sedum dasyphyllum* L.
Monistrol; Mura; Viver.—Juny—Juliol.
- 55.—*Umbilicus pendulinus* DC.
Molt rara á Manresa, algún exemplar en les parets del regadiu; comú á Monistrol.—Maig—Juny.
- 56.—*Ruta angustifolia* P.
En tota la comarca, més ó menys comú.—Juny—Juliol.
La *R. montana* Clus., comú á Montfalcó, Cervera, S. Ramón.
- 57.—*Haplophyllum Hispanicum* Spach.
Citada á Monistrol per Salvador, y prop de Balaguer per Costa; Cadevall la dona com á rara, citantla á Boades (Castellgalí). No escassa en unes vinyes de Sta. Caterina (Manresa).—Juny—Juliol.
- 58.—*Cytisus Gallicus* Kern.
Castellfullit, Serra de Can Torra.—Juliol.
- 59.—*Ononis fruticosa* L.
Sallent, roureda del Mal pas (Dr. Sallent); Castellfullit, Serra de Can Torra; Fonollosa.—Juliol.
- 60.—*O. rotundifolia* L.
Montcau.—Juny—Juliol.
- 61.—*Hedysarum humile* L.
Manresa, á Coll-baix; Fals; Fonollosa; Castellfullit, etc.; en augment cap á Segarra.—Juliol.
- 62.—*Trifolium rubens* L.
Montcau.—Juliol.
- 63.—*T. arvense* L.
Montcau.—Juliol.
- 64.—*Medicago maculata* Willd.
Rocafort, á S. Jaume.—Maig.
- 65.—*M. turbinata* Willd.
Manresa, Pont dels Condals.—Abril.
- 66.—*Trigonella gladiata* Stev.
Manresa, Sta. Caterina.
- 67.—*Vicia hybrida* L.
Navarcles, prop de S. Benet; Rellinás.—Maig.
- 68.—*V. atropurpurea* Desf.
Manresa, Condals; Viladordis; Castellgalí.—Abril.
- 69.—*Ervum Ervilia* L.
S. Vicents de Castellet.—Maig.

- 70.—*Lathyrus sphaericus* Retz.
Manresa, riera de Rajadell; Navarces; Rocafort.—Maig.
- 71.—*L. latifolius* L.
Comú en els prats y boscos de tota la comarca.—Juny—Juliol.
- 72.—*Astragalus glycyphyllos* L.
Mura, Montcau.—Juliol.
El *A. Narbonensis* Gou., no rar á Montfalcó y Olujes.
- 73.—*Physanthyllis tetraphylla* B.
Rellinás.—Maig.
- 74.—*Polygala rosea* Desf.
Mura, Montcau.—Juliol.
- 75.—*Acer opulifolium* Vill.
Castellfullit; Viver, escás.—Fr. Juliol.
- 76.—*A. campestre* L.
Cabrianes (Dr. Sallent); Mura, como d' en Vila.—Juliol.
- 77.—*Linum viscosum* L.
Costa refereix aquesta especie á la regió inferior de la part oriental de Catalunya, no haventla vista mes avall de 1200 m.; citada á la Plana de Vich, per Masferrer. Abonda á Castellfollit, á la Serra de Can Torra, á uns 800 m.—Juliol.
- 78.—*L. campanulatum* L.
Recullida per Puiggarí á Prats de Rey, se troba també molt abundant á la Serra de Can Torra (Castellfullit).—Juliol.
- 79.—*Geranium lucidum* L.
Montserrat, montanyes de Mura.—Maig—Juny.
- 80.—*G. sanguincum* L.
Manrera, riera de Rajadell.—Juny.
- 81.—*Arenaria capitata* Lamk.
Castellfullit, Serra de Can Torra.—Juliol.
- 82.—*Stellaria media* Vill.; var. *Boraviana* Weih.
Mura.—Maig.
- 83.—*Holosteum umbellatum* L.
Navás, Gosart; Montcau.—Abril.
- 84.—*Dianthus multiceps* Costa.
De desde Serrateix y Viver á Castellfullit, y de desde Mura á Montfalcó, Olujes, etc., de Segarra.—Juliol.
- 85.—*Saponaria ocymoides* L.
Sallent (Dr. Sallent); Castelltallat; Manresa; Montserrat.—Juny—Juliol.

86.—*Silene Otites* Sm.

Sallent (Dr. Sallent); Manresa; Tarruella; Navarcles; y á la Segarra.—Juliol.

87.—*S. crassicaulis* Wk. et Costa.

Montcau.—Juliol.

88.—*Thalictrum minus* L.

Manresa; Castellfullit; Fals; Fonollosa; Navás; Navarcles.—Juliol.

89.—*Ranunculus gramineus* L.

Navarcles, entre 'ls tres salts y S. Benet; Guardiola; Castellfullit; Monistrol; Montserrat, etc.—Abril—Maig.

90.—*R. arvensis* L.

Manresa y Viladordis, en el regadiu, comú.—Maig.

91.—*R. sceleratus* L.

Un sol exemplar en uns aiguamolls de vora 'l Cardoner, á San Joan de Vilatorrada.—Abril.

92.—*R. parviflorus* L.

Mura, á la coma d' en Vila.—Juliol.

93.—*Delphinium elatum* L.

Citada á Set-cases (Isern) y Coma del Orri (Cuffi). Se trova al Montcau, prop de la Font d' Esternalles.—Juliol.

94.—*Reseda luteola* L.

Montcau; abonda cap á Cervera, Olujes y altres llocs de la Segarra.—Juliol—Agost.

95.—*Helianthemum virgatum* WK.

Manresa; Navarcles; Navás; Balsareny.—Abril—Maig.

96.—*Rosa Myriacantha* DC.

Castellfullit, Serra de Can Torra; abonda á la Segarra.—Juny.

97.—*R. sepium* Th.

Calders.—Juny.

98.—*Rubus tomentosus* Bork.

Castellfullit, Serra de Can Torra; Montcau.—Juliol.

99.—*Anethum graveolens* L.

Castellfullit, á coll de Gosem.—Octubre, fr.

100.—*Conopodium ramosum* Costa.

Castellallat.—Juliol.

101.—*Bupleurum aristatum* Barth.

Sallent (Dr. Sallent); Montcau.—Juliol.

102.—*Thapsia villosa* L.

- Montcau.—Fr. Juliol.
- 103.—*Saxifraga Catalaunica* B. et R.
Montcau.—Juny.
- 104.—*S. Tremolsii* Pau.
Montcau.—Maig.
- 105.—*S. granulata* L.
Montcau.—Maig.
- 106.—*S. tridactylites* L.
Castell de Sallent (Dr. Sallent); Navarcles, S. Benet; Rocafort, roques de vora la riera; Montcau; Montserrat.—Abril.
- 107.—*Fraxinus excelsior* L.
Rar en aquesta comarca, sols alguns exemplars en les vores de la riera de Fonollosa. Abonda á la Segarra.—Abril.
- 108.—*Jasminum fruticans* L.
Raro en els marges de Sta. Caterina á Manresa.—Maig.
- 109.—*Convolvulus lineatus* L.
Citat á Manresa per Costa, y no pel Dr. Sallent; se trova en els marges y vores de camins de Sta. Caterina. També á les Olujes, de Segarra.—Maig—Juny.
- 110.—*C. lanuginosus* Desr.
Montcau; Montserrat; Castellfollit, Serra de Can Torra.—Juny.
- 111.—*Verbascum Blattaria* L.
Sallent (Dr. Sallent); Vellvehí, vora 'l riu Calders.—Juny—Juliol.
- 112.—*V. Lychnitis* L.
Castellfullit, Serra de Can Torra.—Juliol.
- 113.—*Veronica Persica* Poir.
Navarcles, S. Benet; Manresa, cap á S. Joan.—Febrer á Abril.
- 114.—*V. præcox* All.
Manresa; S. Joan de Vilatorrada; Castellfullit; Castelladras. També á Cardona.—Febrer—Mars—Abril.
La *V. montana* L., se trova á Vidreras (A. Xiberta!).
- 115.—*Chanorrhinum flexuosum* Lge.
Castellfullit, roques de Coll de Gosem y Serra de Can Torra; Manresa, á Coll-baix.—Juliol.
- 116.—*Digitalis lutea* L.
Calders, vessant de la riera de Matrabí; Montcau, abundant; Montserrat.—Juny—Juliol.
La *Odontites viscosa* Rehb., y la *O. longiflora* Webb., abonden

cap á Montfalcó, S. Guim, Olujes, etc., de la Segarra. La segona també al Montcau.

117.—*Euphrasia pectinata* Teu.

Entre Serrateix y Castelladral.—Juliol.

118.—*Lamium incisum* W.

Castell de Sallent (Dr. Sallent); Navás, á les Iglesies; Mura.—Abril—Maig.

El *Phlomis Herba-venti* L., á Montfalcó, S. Ramón, Olujes, etc.

119.—*Lippia nodiflora* Rich.

Manresa, entre 'ls canyars del Pont nou. Accidental?—Juny.

120.—*Plantago media* L.

Montcau; Viver.—Juliol.

121.—*Statice salsuginosa* B.

Manresa; molt abundant cap á Coll-baix. També á Segarra, cap á Montfalcó.—Agost—Setembre.

La *Armeria Ruscinoensis* Gird., á Massanet de la Selva (A. Xiberta!).

122.—*Primula officinalis* L.

Navarcles, entre *els tres salts* y S. Benet; Castellfullit, Serra de Can Torra, y Raurich; Mura, molt abundant.—Mars—Abril—Maig.

123.—*Asterolinum stellatum* LK.

General en tota la comarca, pero poc abundant.—Abril.

124.—*Anagallis tenella* L.

Mura, al peu de la riera y aiguamolls; Calders, vora 'l riu; Guardiola, font del Calvet.—Juny—Juliol.

125.—*Myconia borraginea* Lapey.

Rocafort, al peu de la riera á uns 400 m.; Mura, Montcau; Montserrat; Monistrol, ahont baixa fins á uns 150 m., al peu del Llobregat.—Maig—Juny.

126.—*Orobanche Hederæ* Dub.

Un sol exemplar, al Montcau.—Juliol.

127.—*Globularia cordifolia* L.

Serrateix; Castefullit, á coll de Gosem.—Juny.

128.—*Erica multiflora* L.

No citada pel Dr. Sallent; Mura; Rellinás; Monistrol; Manresa; Castellfullit y llocs intermitjos, y en el meteix Plá de Bages, al Malvals (Manresa). Setembre—Octubre.

129.—*Campanula affinis* R. Sch.

Manresa, al *gorc dels esparvers*; Castellgalí, al *gorc salat*; Navarques, entre *els tres salts* y S. Benet; Talamanca; Mura; Monistrol; Montserrat.—Juny—Juliol.

130.—*C. subpyrenaica* Timb.

Manresa, *gorc dels esparvers*; Castellgalí; Castellfullit; Artés; Mura.—Juny—Juliol.

131.—*Galium vernum* Scop.

Manresa, bosc del Suaña; Castellfullit.—Maig.

132.—*Valeriana officinalis* L.

Mura, molt comú.—Juny—Juliol.

133.—*Scabiosa maritima* L.

Manresa; Monistrol.—Juny—Juliol, etc.

134.—*Stachelina dubia* L.

Viladordis, les Marçetes; Rocafort; Fals.—Juny—Juliol.

La *Serratula tinctoria* L., á Vidreras (A. Xiberta!).

135.—*Centaurea intybacca* Lam.

Manresa, á Coll-baix, abundant.—Juliol—Agost.

136.—*C. montana* L.; y *Catalaunica* Pau.

Castellfullit, Serra de Can Torra.

La *C. Costæ* WK., á la Segarra, cap á S. Ramón.

137.—*Senecio lividus* L.

Dues vegades hem trovat en els sorrals del Cardoner aquesta especie, segurament accidental.

138.—*Senecio Doria* L.

Manresa, Pont-nou.—Juny.

139.—*Doronicum cordatum* Lam.

Montanyes de Mura.—Juliol.

140.—*Chrysanthemum segetum* L.

Rellinás.—Maig.

141.—*Inula Conisa* DC.

Manresa; Fals y Fonollosa; Segarra.—Agost—Setembre.

142.—*I. helenioides* DC.

Manresa; Pont de Vilomara; Mura; Castellfullit, y en general en tota la comarca.—Juliol.

143.—*Lactuca tenerrima* Pourr.

Monistrol; Manresa; Castellfullit.—Juny—Juliol.

144.—*L. muralis* L.

Montanyes de Mura.—Juliol.

145.—*Andryala integrifolia* L.

Manresa.—Juliol.

146.—*Urospermum picroides* Derf.

Manresa.—Maig—Juny.

Manresa, Octubre de 1910.

LA FACULTAD DE CIENCIAS NATURALES EN NUESTRA UNIVERSIDAD

por José M.ª Bofill

Por fin se ha conseguido establecer la Facultad de Ciencias naturales en la Universidad de Barcelona.

Nuestra ciudad y Cataluña entera, cuyos hijos han demostrado siempre cierta predilección por las Ciencias naturales, están de enhorabuena y contarán en lo sucesivo con un poderosísimo auxiliar. En mi discurso de recepción en la Real Academia de Ciencias y Artes, decía: "las corporaciones científicas debieran preocuparse por su parte de la formación y conservación de museos y bibliotecas idóneas y solicitar la fundación de laboratorios y estaciones agrónomicas, con lo que, al ver la posibilidad de una futura recompensa á sus desvelos, se lograría establecer entre los estudiantes una corriente hacia esta clase de trabajos, hoy día tan descuidados". Hay que confesar que el Estado ha colmado nuestros deseos; las Ciencias naturales, como todas las demás, necesitan de centros docentes que sirvan de núcleos de atracción y expansión para el conocimiento teórico en las aulas y práctico en los laboratorios, y sin esto, todos los trabajos resultan poco menos que estériles, muriendo con el individuo las iniciativas privadas; buena prueba la tenemos en lo que aquí ha pasado; han habido buenos botánicos, geólogos y zoólogos que al desaparecer dejaron pocos alumnos que no han podido formar escuela, sin que haya valido la enseñanza de las pocas clases generales existentes que, por abarcar demasiado, no permitieron á los dignos profesores que las han desempeñado sacar gran provecho.

Tengo la seguridad de que habrá en esta facultad muchos matriculados, pues los conocimientos que en ellas se adquieren son auxiliares eficaces de la agricultura, que representa en nuestro país grandes intereses.

En la Universidad hacía una porción de años que se trabajaba